

Raclavský, Jiří

[Raclavský, Jiří. Individua a jejich vlastnosti: studie z intenzionální metafyziky]

Studia philosophica. 2012, vol. 59, iss. 1, pp. [131]-132

ISSN 1803-7445 (print); ISSN 2336-453X (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/118309>

Access Date: 29. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

AUTORSKÉ ANOTACE – AUTHOR'S ANNOTATIONS

Jiří Raclavský, *Individua a jejich vlastnosti: studie z intenzionální metafyziky*, Olomouc: Nakladatelství Olomouc 2011, 238 s.

Kniha je jednou z prvních knih z oboru analytické metafyziky, která vyšla v České republice. Jedná se přitom o knihu autorsky zcela původní. Autor v ní vypracovává modálně laděnou teorii holých individuí, tedy určitou teorii individuace jednotlivin. Za tímto účelem je provedena bohatá klasifikace vlastností, jež mohou holá individua v modálním prostoru instanciovat. Intenzionální metafyzikou je zde rozuměna metafyzika, která je budována na podkladu intenzionální logiky. Třetina knihy je zcela nová, dvě třetiny knihy tvoří – popřípadě přeložené a upravené – statě autora, které k danému tématu publikoval v poslední dekádě (jedná se jen o výběr z těchto statí). Jednotlivé kapitoly však na sebe navazují (už proto, že někdejší základem byl souvislý knižní rukopis), celek knihy je tedy homogenní.

Autor se dlouhodobě hlásí k explikačnímu rámci, jímž je (hyper)intenzionální logika Pavla Tichého. V případě této knihy se však jedná o aplikace v metafyzice, nikoli v sémantice, kde je aplikovatelnost Tichého logiky už známa (mj. autor dříve publikoval knihu exhaustivně pojednávající „tichovskou“ sémantiku singulárních termínů). V oblasti analytické metafyziky se sám Tichý vyjádřil velice střídme; mimochodem při tom kuse nastínil jistou teorii holých individuí. Právě tuto teorii rozvinul autor v sérii více jak tuctu sta-

tí. Při tom se musel věnovat klasifikaci vlastností a vůbec promyšlení celého intenzionálního rámce. (Důležité přitom bylo i navázání na práci slovenského logika a analytického filosofa Pavla Cmoreje.) Jedině tak bylo možno intendovanou koncepci rozvést v plausibilní teorii, která dokáže zodpovídat patřičné otázky individuace jednotlivin.

Kniha mající na dvě stě padesát normostran je rozdělena do devíti kapitol (kromě nich tu je obsah, rejstřík, seznam literatury a anglické resumé). Knihu uvádí rozsáhlá kapitola „1. Holá individua a druhy jejich vlastností: úvod“, v níž jsou kromě vysvětlení jádra problematiky uvedeny i základní teze autorovy koncepce, a dále je vypracován historicko-systémový vývoj problematiky (známé dílčí teze, proponenti a oponenti).

Oddíl „I. Vlastnosti“ otevírá kapitola „2. Intenzionální explikace pojmu vlastnosti“, v níž je vysvětlena a obhájena klíčová explikace celé intenzionální metafyziky, totiž explikace vlastností (resp. vztahů). Zevrubná kapitola „3. Definování základních druhů vlastností“ podává definice/explikace druhů vlastností, které jsou mnohem hlubší a jemnější než dělení dle tradičních distinkcí triviální/netriviální, akcidentální/esenciální, atp. V jistém smyslu jsou klasifikace vlastností jen instrumentem pro hlavní oddíl, „II. Holá individua“.

V oddílu „II. Holá individua“ je nejprve Tichého vlastní koncepce odmítnuta, aby následně byla lépe a pozitivně formulována. Dle této autorovy formulace má každé individuum vlastnost být holé, což

definičně vzato obnáší vlastnosti v modálním prostoru ztrácet a na druhou stranu zase nabývat. Příslušná kapitola „4. Holá individua: reformulace Tichého koncepce“ je tedy jakýmsi manifestem zastávané pozice. Následuje obsírná obhajoba. Zejména je dokazováno, „5. Holá individua nejsou bez vlastností“, že holá individua nemohou být bez vlastností a tedy tzv. nahá. Poté, „6. Ryzí individuátory a holá individua“, je obhajován koncept ryzího individuátoru jakožto ekvivalentní pojmu holého individua. V kapitole „7. Dva druhy holosti a tři teze o holých individuích“ je polemizováno s některými nedobře založenými pokusy kritizovat předkládanou koncepci.

Konečně ve třetím oddíle, „III. Existence a individua“, jsou diskutována dvě svízelná témata týkající se samé existence individuí. Nejprve je analyzováno, „8. Co obnáší kontingentní existence individuí?“, zda a v jakém přesně smyslu lze uvažovat kontingentní existenci individuí

jako vlastnost. Poté, „9. Projikování a abstraktní vs. konkrétní individua“, jsou odlišeny dva druhy individuí a relace protínající onu pomyslnou hranici mezi nimi. Autor tak vlastně uzavírá, že to jsou právě jím uvažovaná holá individua, která jsou individui našeho světa a myšlení.

Radim Bělohrad, *Osobní identita a její praktická hodnota*, Brno: Masarykova univerzita 2011, 159 s.

Kniha se zabývá hledáním lidské podstaty a podmínek, které limitují přežití lidského jedince. V současnosti nejvlivnější koncepce naší podstaty je psychologická. Podle ní jsme *osoby*, jedinci, jejichž existence je determinována výskytem komplexních mentálních charakteristik jako myšlení, sebereflexe, schopnost vnímat sama sebe jako objekt existující v čase, jazyková kompetence a podobně. V poslední době však nabývá na popularitě také koncepce, podle které to, co je na nás podstatné a co konstituuje naše trvání v čase a přežití, nemá s mentálními charakteristikami nic společného. Tato koncepce nepopírá, že jsme osoby, ale akcentuje naši biologickou podstatu při určení naší identity. Pro naši existenci a přežití je určující existence téhož života, tj. biologického procesu určitého typu. Z této koncepce vyplývá, že lidské plody, lidské osoby i jedinci v permanentním vegetativním stadiu jsou všichni bytosti stejné ontologické kategorie, všichni jako my. Kniha má kriticky zhodnotit psychologickou teorii a pokusit se nabídnout argumenty pro přijetí alternativní biologické koncepce. Má ale také jiný cíl. Otázka osobní identity má podstatné důsledky pro racionalitu lidského jednání. Je rozumné v současné době tvrdě pracovat či trénovat s vidinou, že jednou se mně to vše mnohokrát vrátí? Odpověď na tuto